

เรียมอันเร

นางสาวพนิดา บุญทองขาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN : 974-13-0121-9

ลิขสิทธิ์ของจฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 2004 9610

RUAM AN RAY

Miss Panida Boontongkhaw

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai Dance

Department of Dance

Faculty of Fine and Applied Arts

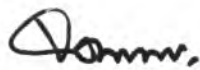
Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0121-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรือมอันเร
โดย นางสาวพนิดา บุญทองขาว
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สวภา เวชสุรักษ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

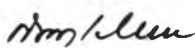

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(อาจารย์จรรมนง แสงวิเชียร)

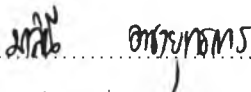
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

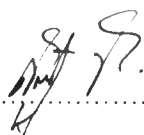
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์สวภา เวชสุรักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์มาลินี อาชายุทธการ)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุรัตน์ จงดา)

พนิดา บุญทองขาว : เรือมอันเร (RUAM AN RAY)

อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์สวภา เวชสุภักษ์, 462หน้า. ISBN 974-13-0121-9.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการเรือมอันเรหรือการรำกระบองสากลของชาวไทยเชื้อสายเขมร รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบการแสดงเรือมอันเรแบบฉบับดั้งเดิม และรูปแบบปัจจุบันในจังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรือมอันเร การสังเกตจากการแสดง จากภาพถ่าย จากวีดิทัศน์ ตลอดจนการฝึกหัดของผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญการรำเรือมอันเร จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัยพบว่า เรือมอันเร มี 2 รูปแบบ คือ เรือมอันเรแบบดั้งเดิม และรูปแบบที่แสดงในปัจจุบัน เรือมอันเรแบบดั้งเดิมเป็นการแสดงของชาวบ้านในเทศกาลสงกรานต์ เพื่อสร้างความสนุกสนานเปิดโอกาสให้หญิงชายพบปะกัน แบบปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นลำดับ จนกลายเป็นการแสดงด้วยศิลปะอาชีพที่มีความชำนาญโดยเฉพาะ มีดนตรีประกอบ และมีการแต่งกายที่สวยงามกว่าแบบดั้งเดิม

เรือมอันเรทั้ง 2 รูปแบบ แบ่งการแสดงได้เป็น 3 ลำดับเหมือนกัน คือ การรำรอบสากล การรำเข้าสากล และการรำตลกพลิกแพลง ลักษณะของการรำเป็นแบบเฉพาะ ซึ่งพบได้ว่ามีจุดเด่น ดังนี้ เรือมอันเรแบบดั้งเดิมของชาวบ้าน มีการใช้ศีรษะ ลำตัว มือ เท้า และท่าทางในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้รำไม่เน้นการใช้จังหวะเข่า หรือท่วงท่าหนักตัวขณะเคลื่อนไหว เน้นท่วงท่าแบบธรรมชาติ หากแต่ในการทรงตัวเน้นการโน้มลำตัวไปด้านหลัง และเบี่ยงลำตัวออกด้านข้างขณะเคลื่อนไหว ส่วนเรือมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน เน้นการย่อตัว การทิ้งน้ำหนักตัวลงบนเท้าที่ก้าวพร้อมกับการถ่วงน้ำหนักตัวจากเท้าหนึ่งไปยังเท้าอีกด้านหนึ่ง เพื่อช่วยในการเคลื่อนที่เปลี่ยนทิศทาง และสำหรับการรำตลกพลิกแพลงนับเป็นกระบวนท่าจำเฉพาะของเรือมอันเรที่ไม่พบ ในการแสดงประเภทเดียวกัน เพราะเป็นการแสดงท่าผาดโผนเสี่ยงอันตราย โดยนำลีลาการพ้อนรำ คือ การจีบ การตั้งวง การเอียง การบิดลำตัวเข้ามาผสมผสานด้วย

เรือมอันเรแบบดั้งเดิมแสดงบนลานในหมู่บ้าน แบบปัจจุบันแสดงบนเวที การแต่งกายคงรูปแบบเครื่องแต่งกายพื้นเมือง แต่แบบปัจจุบันตกแต่งให้ดูวิจิตรกว่าแบบดั้งเดิม สากลดำขาวเป็นอุปกรณ์สำคัญเพียงอย่างเดียวเพื่อให้จังหวะและทำให้เกิดความตื่นเต้นให้ผู้แสดงรำเข้าสากล วงเรือมอันเรเป็นวงดนตรีประกอบการแสดงมีเครื่องดนตรี คือ กลองกันตรึม ปี่สะไล ซอกลาง ฉิ่ง ฉาบ กรับ เพลงมี 5 เพลง คือ เพลงคเณมาแม เพลงกัจปะกา เพลงจึงมุย เพลงมลปโดง และเพลงจึงปรี

เรือมอันเรเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านของไทยเชื้อสายเขมรที่มีลักษณะเด่น และยังมีปรับปรุงอย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้น่าจะเป็นแนวทางให้เห็นข้อดี และข้อเสียของการพัฒนาการละเล่นพื้นบ้านมาเป็นการแสดงสำหรับประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพื้นบ้านของชาวไทยเชื้อสายเขมรอีกหลายชุดที่ควรศึกษาค้นคว้าต่อไป

ภาควิชา นาฏยศิลป์

สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย

ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4286556135 : MAJOR THAI DANCE

KEY WORD : RUAM AN RAY

PANIDA BOONTHONGKON : RUAM AN RAY THESIS ADVISOR : MRS. SAVAPA

VECHSURUCK ,462 pp. ISBN 974-13-0121-9.

This thesis aims at studying the historical background and development of Ruam An Ray, or Rum Kratob Saak of the Thai-Khmer people. It also analyzes the styles of Ruam An Ray performance, both the traditional, original style and the present-day one as performed in Surin province. The study is based on related documents, interviews with those concerned with Ruam An Ray, and observations of performance, photographs and video along with the training the author has received from the Ruam An Ray master in Surin province.

The study finds that there are two styles of Ruam An Ray: the original Ruam An Ray, and the present-day Ruam An Ray. The original one was the performance of the villagers during the Songkran festival in order to provide entertainment and create opportunity for men and women to meet. The present-day Ruam An Ray has undergone developments and is now a performance by specialized professional artists, accompanied with music and beautiful costumes different from the original version.

The performance of both types of Ruam An Ray can be divided into 3 similar steps: rum rob sak, rum kao sak, and comedy dance. Outstanding characteristics of the dance are that in the traditional Ruam An Ray, the head, body, hands, feet and other gestures are done without emphasis on shifting one's weight from one knee to another as he moves. Rather, the gestures are natural with the body leaning forward and sideways as a person moves. As for the present-day Ruam An Ray, emphasis is on bending one's knee, putting one's weight on the foot forward and shifting one's weight from one foot to another so as to aid movement and change of direction. The comedy dance, on the other hand, is unique to Ruam An Ray dance and has not been found in any other dance of the same type. Dare-devilish and acrobatic movements are combined with traditional dance poses such as jeeb, tang wong, and the leaning and twisting of the body.

The traditional Ruam An Ray is performed on a village ground while the present-day Ruam An Ray is performed on a stage. The costume is similar to the local costume but the present-day Ruam An Ray's costume is more elaborate. The rice pestle is the only equipment needed for the dance and is used to provide rhythm for the performers and induce excitement. The Ruam An Ray band consists of several musical instruments which are the drum, woodwind, fiddle, cymbal, and castanets. The music consists of 5 tunes namely Kamamare, Katpaka, Juengmui, Mulobkong and Jongpee.

Ruam An Ray is a traditional local dance of the Thai of Khmer descent. It is a unique dance which has undergone constant developments. The study might provide some guidelines for consideration of the advantages and disadvantages of the development of a traditional local dance to be a performing art for the general public. Apart from Ruam An Ray, there are many other local dances of the Thai of Khmer descent which also deserve to be studied further.

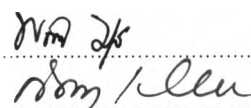
Department : Performing Arts

Field of study : Thai Dance

Academic year : 2000

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วย的帮助เหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และอาจารย์สวภา เวชสุรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการวิจัย ตลอดจนได้ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนทุนในการวิจัยและการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้อง อาจารย์ผ่องศรี ทองหล่อ อาจารย์ธิดาวรรณ สุวรรณผู ครอบครวั อากแก้ว ครูพูน สามสี และชาวบ้านดงมันทุกคน โดยเฉพาะอาจารย์แก่นจันทร์ นามวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต นาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ และกัลยาณมิตรทุกท่านที่มีส่วนร่วมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบของพระคุณบิดา-มารดา และญาติพี่น้องในครอบครัวยุคทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและกำลังทรัพย์เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา ตลอดถึงครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน มาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน

นางสาวพนิดา บุญทองขาว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนผัง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2.....	9
ความเป็นมารและวิถีชีวิตของชาวเขมรถิ่นไทยที่แสดงเรือมอันเร.....	9
เรือมอันเรแบบฉบับชาวบ้านของกลุ่มชนชาวเขมรถิ่นไทย.....	36
เรือมอันเรเมื่อปรับปรุงขึ้นใหม่ ปีพ.ศ.2495.....	47
เรือมอันเรเมื่อรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พ.ศ. 2498.....	65
เรือมอันเรในงานแสดงช้างตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2503-2543.....	72
เรือมอันเรในปัจจุบัน.....	81
สรุป.....	100

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3.....	103
องค์ประกอบของเรียมอันเร.....	103
2.1 เรียมอันเรแบบฉบับชาวบ้านเขมรถิ่นไทย.....	103
ผู้แสดง.....	103
เครื่องแต่งกาย.....	106
โอกาสที่แสดง.....	116
สถานที่ที่ใช้แสดง.....	117
อุปกรณ์ในการแสดง.....	119
ดนตรี.....	122
เนื้อร้อง ทำนองเพลง และจังหวะ.....	133
ลำดับขั้นตอนในการแสดง.....	141
การสืบทอดการแสดง.....	149
2.2 เรียมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	150
ผู้แสดง.....	150
เครื่องแต่งกาย.....	153
โอกาสที่แสดง.....	164
สถานที่ที่ใช้แสดง.....	165
อุปกรณ์ในการแสดง.....	167
ดนตรี.....	168
เนื้อร้อง ทำนองเพลง และจังหวะ.....	170
ลำดับขั้นตอนในการแสดง.....	181
การสืบทอดการแสดง.....	189
สรุป.....	190

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4.....	193
กระบวนทำรำเรือมอันเร.....	193
4.1 กระบวนทำรำเรือมอันเรแบบฉบับชาวบ้านเขมรถิ่นไทย.....	195
กระบวนทำรำรอบสาก.....	195
กระบวนทำรำเข้าสาก.....	212
กระบวนทำรำตลกพลิกแพลง.....	227
กระบวนทำรำยั่ว.....	243
สรุปกระบวนทำรำเรือมอันเรแบบชาวบ้าน.....	251
4.2 กระบวนทำรำเรือมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	257
กระบวนทำรำรอบสาก.....	258
กระบวนทำรำเข้าสาก.....	317
กระบวนทำรำตลกพลิกแพลง.....	355
สรุปกระบวนทำรำเรือมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	372
สรุป.....	402
บทที่ 5.....	405
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	405
รายการอ้างอิง.....	417
ภาคผนวก.....	423
ภาคผนวก ก ประวัติและผลงานของผู้เกี่ยวข้องกับเรือมอันเร.....	424
ภาคผนวก ข งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนปี พ.ศ. 2495.....	450
ภาคผนวก ค ประวัติความเป็นมาของงานช่างสุรินทร์.....	455
ประวัติผู้เขียน.....	462

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การแสดงเรียมอันเรแบบฉบับชาวบ้านและแบบฉบับที่แสดงในปัจจุบัน.....	64
2. บทบาทของเรียมอันเรในปัจจุบัน.....	92
3. การแสดงเรียมอันเรในงานสำคัญต่าง ๆ.....	93
4. จังหวะกลองและจังหวะสากเพลงจิ้งมุย.....	134
5. จังหวะกลองและจังหวะสากเพลงมลบโดง.....	135
6. จังหวะกลองและจังหวะสากเพลงจิ้งปี่.....	136
7. จังหวะกลองและจังหวะสากเพลงไหว้ครู.....	139
8. จังหวะกลองและจังหวะสากเพลงกัจปะกา-ซาป่าदान.....	140
9. การใช้จังหวะเท้าเข้าสากของเรียมอันเรแบบฉบับชาวบ้าน.....	225
10. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่ารำยั่ว.....	250
11. เปรียบเทียบท่ารำเรียมอันเรแบบฉบับชาวบ้านและเรียมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	393

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่	หน้า
1. ลักษณะแถวของเรีอมตรด.....	52
2. ลักษณะแถวของเรีอมอันเรในปี พ.ศ. 2495.....	52
3. ลักษณะรูปแบบแถวในการแสดงเรีอมอันเรปี 2498.....	69
4. การเดินสวนกันในการรำเข้าสาก.....	77
5. การสลับตำแหน่งโดยการหมุนตัวในการรำเข้าสาก.....	77
6. ตำแหน่งการตั้งวงเรีอมอันเรในงานช่างปี 2543.....	78
7. สถานที่และตำแหน่งของผู้เล่นเรีอมอันเรแบบชาวบ้าน.....	118
8. การนั่งไหว้ครูเรีอมอันเรแบบชาวบ้าน.....	145
9. การรำไหว้ครูเรีอมอันเรแบบชาวบ้าน.....	145
10. สถานที่ในการแสดงเรีอมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน(บนลาน).....	165
11. สถานที่ในการแสดงเรีอมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน(บนเวที).....	166
12. รูปแบบแถวท่าออกในเพลงจิ้งปี่.....	183
13. รูปแบบแถวท่าไหว้ครู.....	183
14. รูปแบบแถวท่ากัจปะกา.....	184
15. รูปแบบแถวท่าจิ้งมุย.....	185
16. รูปแบบแถวท่าตลกพลิกเพลง (เพลงจิ้งปี่).....	186
17. รูปแบบแถวท่าเข้าในจังหวะเพลงจิ้งปี่.....	187
18. แสดงการเดินเข้าสากจังหวะเพลงมลบโดง.....	217
19. ทิศทางการเคลื่อนที่ในท่าออก.....	258
20. รูปแบบตำแหน่งในท่าไหว้ครู.....	268
21. รูปแบบตำแหน่งในเพลงกัจปะกา.....	284
22. รูปแบบตำแหน่งในเพลงจิ้งมุย.....	293
23. ทิศทางการเดินเข้าสากจังหวะกัจปะกา.....	319
24. ทิศทางการเดินเข้าสากของผู้แสดงชาย.....	320
25. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่ารำในสากเพลงกัจปะกา(1).....	324
26. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่ารำในสากเพลงกัจปะกา(2).....	327

สารบัญแผนผัง (ต่อ)

แผนผังที่	หน้า
27. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือเดินออกจากสากเพลิงกัจปะกา.....	327
28. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือในสากเพลิงจิงมุย.....	334
29. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือเดินออกจากสากเพลิงจิงมุย.....	337
30. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือในสากเพลิงมลบโดง.....	341
31. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือเข้าสากเพลิงมลบโดง(ผู้ชาย).....	345
32. ทิศทางการเคลื่อนที่ของท่าเรือเข้าสากเพลิงจิงปรี.....	354
33. รูปแบบการเคลื่อนที่ของเรืออัมเรแบบชาวบ้าน.....	389
34. รูปแบบการเคลื่อนที่ของเรืออัมเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	390
35. รูปแบบการเรือเข้าสากของเรืออัมเรแบบชาวบ้าน.....	390
36. รูปแบบการเรือเข้าสากของเรืออัมเรที่แสดงในปัจจุบัน.....	391

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แผนที่แสดงการตั้งถิ่นฐานของชาวเขมรก่อนการอพยพ..... 16
2	แผนที่จังหวัดสุรินทร์ในปัจจุบัน..... 20
3	การแสดงเรือมตรด..... 51
4	ทำรำเรือมตรดท่าที่ 1..... 53
5	ทำรำเรือมตรดท่าที่ 2..... 54
6	ทำรำเรือมตรดท่าที่ 3..... 55
7	ทำรำเรือมตรดท่าที่ 4..... 56
8	ทำรำจิ้งมุยของชาวบ้าน..... 59
9	ทำรำมลบโดงที่นำมาจากท่าชาวบ้าน..... 60
10	ทำรำมลบโดงที่นำมาจากท่าชาวบ้าน..... 61
11	ทำรำมลบโดงที่นำมาจากท่าชาวบ้าน..... 62
12	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จเยี่ยมราษฎรที่จังหวัดสุรินทร์ปี พ.ศ. 2498.... 67
13	การแสดงเรือมอันเรอถวายหน้าพระที่นั่ง..... 68
14	การแสดงเรือมอันเรในงานช้างปีแรก 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2503 ณ.สนามบิน อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์..... 74
15	การแสดงเรือมอันเรในงานช้างปีแรก 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2503 ณ.สนามบิน อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์..... 75
16	การแสดงเรือมอันเรในงานช้างปี 2543 ณ สนามแสดงช้าง จ.สุรินทร์..... 79
17	การประกวดเรือมอันเรในงานวันสงกรานต์ 12 เมษายน 2543..... 84
18	การประกวดเรือมอันเรในงานวันสงกรานต์ 12 เมษายน 2543..... 85
19	เรือมอันเรในงานวันผู้สูงอายุ..... 86
20	การละเล่นเรือมอันเรในงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 11 เมษายน 2539..... 87
21	การแสดงเรือมอันเรของโรงเรียนเทคโนโลยีสุรินทร์ศึกษา..... 89
22	อาจารย์ผ่องศรี ทองหล่อ สอนเรือมอันเรให้นักเรียน..... 90
23	การอบรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน (เรือมอันเร)..... 91

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่	
24 คณะเรือมอันเรต้อนรับจอมพลถนอม กิตติขจร ณ ค่ายวีรวัฒน์โยธิน จ.สุรินทร์...	96
25 คณะเรือมอันเรนำโดยนายพิศาล มูลศาสตร์สาทร ในวันส่งพลเอกประภาส จารุเสถียร ณ สถานีรถไฟสุรินทร์.....	97
26 เรือมอันเรออกรายการทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ขอนแก่น.....	98
27 การแสดงเรือมอันเรโดยคณะลูกเสือชาวบ้านในงานรับพระราชทานธงลูกเสือชาวบ้าน ณ วัดธาตุ อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์.....	99
28 ลักษณะรูปร่างของผู้กระທပိးສາກ ในเรือมอันเรแบบชาวบ้าน.....	104
29 ผ้าขาวม้าไหมทอยกชายของชาวเขมรถิ่นไทย.....	106
30 การแต่งกายของผู้เล่นเรือมอันเรแบบชาวบ้านฝ่ายชาย.....	107
31 ผ้าอันปรมของชาวเขมรถิ่นไทย.....	109
32 ผ้าสาคุของชาวเขมรถิ่นไทย.....	110
33 ผ้าชนิดเล็กหรือผ้าลูกแก้วห่มเป็นสไบ.....	111
34 การแต่งกายของผู้เล่นเรือมอันเรแบบชาวบ้านฝ่ายหญิง.....	112
35 ต่างหูของชาวเขมรถิ่นไทยที่เรียกว่า ตะเกา.....	113
36 ต่างหูของชาวเขมรถิ่นไทยที่เรียกว่า กระจอนระยา.....	114
37 ผู้เล่นเรือมอันเรแต่งกายสลับเพศ.....	115
38 ลักษณะของสากดำข้าวของชาวเขมรถิ่นไทย.....	120
39 ลักษณะการวางสากดำข้าวในการเล่นเรือมอันเรแบบชาวบ้าน.....	121
40 ตริ้วเอก หรือชอกกลาง.....	123
41 ปี่โนหรือปี่สะไล.....	124
42 กลองกันตรึมหรือสะกัวกันตรึม.....	126
43 เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ฉิ่ง ฉาบ กรับ.....	129
44 เครื่องประกอบพิธีไหว้ครูเรือมอันเร.....	143
45 พิธีไหว้ครูเรือมอันเร.....	144
46 รูปแบบการแสดงเรือมอันเรแบบชาวบ้าน.....	148

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
47	ผ้าไหมหางกระรอก หรือผ้า"กะเนียว"..... 154
48	ผ้าขาวม้าหรือ "เลื้อะเจีย"..... 155
49	ประเท็อมเครื่องประดับที่ใช้ในการแสดงเรื่อมอันเร..... 157
50	เครื่องแต่งกายของผู้แสดงเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบันฝ่ายชาย..... 158
51	ผ้านุ่งที่เรียกว่า "โฮลปะโบร์"..... 160
52	เครื่องประดับที่ใช้ในการแสดงเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน..... 161
53	เครื่องแต่งกายของผู้แสดงเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน..... 162
54	เครื่องแต่งกายของผู้กระทบสากเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน..... 163
55	สากไม้ที่ใช้ประกอบในการแสดงเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน..... 167
56	วงดนตรีเรื่อมอันเรในปัจจุบัน..... 169
57	รูปแบบการแสดงเรื่อมอันเรที่แสดงในปัจจุบัน..... 188
58	ผู้รำเรื่อมอันเรในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 196
59	ท่านั่งไหว้ในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 197
60	ท่ารำวนรอบสากในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 198
61	รูปแบบการรำในเพลงจึ่งมุย..... 199
62	ท่าจีบ 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_จึ่งมุย..... 200
63	ท่าจีบ-ตั้งวงในกระบวนท่ารำ_จึ่งมุย..... 201
64	รูปแบบการรำในเพลงมลบโดง..... 202
65	ท่าตั้งวง-จีบคว่าแซนตึงในกระบวนท่ารำ_มลบโดง..... 203
66	รูปแบบการรำในเพลงจึ่งปี้ร์..... 204
67	ท่าตั้งวงเบี่ยงตัวในกระบวนท่ารำ_จึ่งปี้ร์..... 205
68	รูปแบบการรำในเพลงกัจปะกา..... 206
69	ท่าพนมมือในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 208
70	ท่าปล่อยมือโปรยดอกไม้ในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 209
71	ท่าหยิบดอกไม้ในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 210

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
72	ทำโปรยดอกไม้ในกระบวนทำรำกัจปะกา..... 211
73	กระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 213
74	จิ้งหะก้าวเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 214
75	จิ้งหะย้าเท้าในสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 215
76	จิ้งหะเดินออกจากสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 216
77	จิ้งหะก้าวเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลบบโดง..... 218
78	จิ้งหะย้าเท้าในสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลบบโดง..... 219
79	จิ้งหะเดินออกจากสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลบบโดง..... 220
80	กระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 221
81	จิ้งหะก้าวเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 222
82	จิ้งหะย้าเท้าในสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 223
83	จิ้งหะเดินออกจากสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 224
84	รูปแบบการแสดงท่าตลกพลิกแพลง..... 228
85	การแสดงท่าตลกพลิกแพลงโดยมีผู้รำยั่ว..... 229
86	การแสดงรำกรับ..... 230
87	ท่าไหว้ในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 232
88	ท่ากราบในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 233
89	ท่าแก้งไดโจลเรในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 234
90	ท่าจังหวโจลเรในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 235
91	ท่ากบาลโจลเรในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 236
92	ท่าเด็กน้องอันเร(นอนคว่ำ) ในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 237
93	ท่าเด็กน้องอันเร (พลิกตัว) ในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 238
94	ท่าคาบธนบัตรในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 239
95	ท่าลูดชวลอันเรในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 240
96	ท่าไหว้ของท่าจบในกระบวนทำรำ_ตลกพลิกแพลง..... 241

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
97 ท่ากราบของท่าจบในกระบวนท่ารำ_ตลกพลิกแพลง.....	242
98 ท่าหมุนตัวในกระบวนท่ารำยั่ว.....	244
99 ท่าขยับแขน 2 ด้าน ในกระบวนท่ารำยั่ว.....	245
100 ท่าขยับแขนด้านเดียวในกระบวนท่ารำยั่ว.....	246
101 ท่าม้วนมือในกระบวนท่ารำยั่ว.....	247
102 ท่าจับหลังในกระบวนท่ารำยั่ว.....	248
103 ท่ากางปีกในกระบวนท่ารำยั่ว.....	249
104 ท่าจับส่งหลัง 2 มือในกระบวนท่ารำ_ออก.....	260
105 ท่าจับส่งหลัง-สอดสูงในกระบวนท่ารำ_ออก.....	261
106 ท่าจับส่งหลัง 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_ออก.....	262
107 ท่าจับส่งหลัง-สอดสูง(สลับข้าง) ในกระบวนท่ารำ_ออก.....	263
108 ท่าจับส่งหลัง 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_ออก.....	264
109 ท่าสอดสูง 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_ ออก.....	265
110 ท่าตั้งวง 2 มือ ต่างระดับในกระบวนท่ารำ_ออก.....	266
111 ท่าตั้งวง 2 มือต่างระดับ (สลับข้าง) ในกระบวนท่ารำ_ออก.....	267
112 ท่าไหว้ในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	270
113 ท่าจับม้วนมือขวา ในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	271
114 ท่าจับม้วนมือซ้ายในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	272
115 ท่าจับม้วนมือขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	273
116 ท่าแกงมือข้างตัวขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	274
117 ท่าแกงมือข้างลำตัวซ้ายในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	275
118 ท่าแกงมือข้างตัวขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	276
119 ท่าจับม้วนมือขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	277
120 ท่าหงายมือส่งหลังซ้ายในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	278
121 ท่าสาวจับซ้ายในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู.....	279

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
122	ท่าจับม้วนมือซ้ายในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 280
123	ท่าหงายมือส่งหลังขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 281
124	ท่าสาวจับขวาในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 282
125	ท่าตั้งวงหน้า 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_ไหว้ครู..... 283
126	ท่าจับหงาย 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 286
127	ท่าตั้งวงหน้า 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 287
128	ท่าจับโน้มกิ่งไม้มือขวาในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 288
129	ท่าปล่อยจับเด็ดดอกไม้มือขวาในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 289
130	ท่าตั้งวงหน้า 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 290
131	ท่าจับโน้มกิ่งไม้มือซ้ายในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 291
132	ท่าปล่อยจับเด็ดดอกไม้มือซ้ายในกระบวนท่ารำ_กัจปะกา..... 292
133	ท่าจับหงายแขกเต้า 1 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 295
134	ท่าจับหงายแขกเต้า 2 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 296
135	ท่าตั้งวงกลาง 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 297
136	ท่าสอดสร้อยจับหน้าตัก 1 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 298
137	ท่าสอดสร้อยจับหน้าตัก 2 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 299
138	ท่าจับหงายแขกเต้า 1 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 300
139	ท่าจับหงายแขกเต้า 2 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 301
140	ท่าวงกลาง 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 302
141	ท่าสอดสร้อยจับหน้าตัก 1 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 303
142	ท่าสอดสร้อยจับหน้าตัก 2 ในกระบวนท่ารำ_จิ่งมุย..... 304
143	ท่าจับหงายแขกเต้า 1 ในกระบวนท่ารำ_มลบโดง..... 306
144	ท่าจับหงายแขกเต้า 2 ในกระบวนท่ารำ_มลบโดง..... 307
145	ท่าจับหงาย 2 มือ ในกระบวนท่ารำ_มลบโดง..... 308
146	ท่าตั้งวง-จับคว่าแขนตั้งในกระบวนท่ารำ_มลบโดง..... 309

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
147	ทำตั้งวงหน้า 2 มือ ในกระบวนทำรำ_มลอบโดง..... 310
148	ทำจับหงาย 2 มือ ในกระบวนทำรำ_มลอบโดง..... 311
149	ทำตั้งวง-จับคว่ำ แขนตั้งในกระบวนทำรำ_มลอบโดง..... 312
150	ทำตั้งวงหน้า 2 มือ ในกระบวนทำรำ_มลอบโดง..... 313
151	ทำจับหงาย-ตั้งวงเบี่ยงตัวซ้ายในกระบวนทำรำ_จิ้งปี่..... 315
152	ทำจับหงาย-ตั้งวงเบี่ยงตัวซ้ายในกระบวนทำรำ_จิ้งปี่..... 316
153	ทำเดินเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 318
154	ทำจับปรกข้าง-ตั้งวงเข้าสากขาเดียวในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 320
155	ทำจับเด็ดดอกไม้เข้าสาก 2 ขา ในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 321
156	ทำจับหักดอกไม้ออกจากสากขาเดียวในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 322
157	ทำจับปรกข้าง-ตั้งวงนอกสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 323
158	ทำจับเด็ดดอกไม้เข้าสาก 2 ขา ในกระบวนทำรำเข้าสาก-กัจปะกา..... 325
159	ทำจับหักดอกไม้ออกจากสากขาเดียว ในกระบวนทำรำเข้าสาก_กัจปะกา..... 326
160	ทำเดินเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 328
161	ทำจับหลัง 2 มือ นอกสาก(1) ในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 330
162	ทำจับหลัง 2 มือ เข้าสากขาเดียวในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 331
163	ทำบัวบานนอกสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 332
164	ทำจับหลัง 2 มือ นอกสาก(2) ในกระบวนทำรำเข้าสาก_จิ้งมุย..... 333
165	ทำจับแขกเต้าในท่าเดินออกจากสากทำรำ_จิ้งมุย..... 336
166	ทำเดินเข้าสากในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 337
167	ทำจับแทงมือข้างลำตัวซ้ายในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 339
168	ทำจับแทงมือข้างลำตัวขวาในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 340
169	ทำจับม้วนข้างลำตัวซ้ายในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 342
170	ทำจับแทงมือข้างลำตัวซ้ายในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 343
171	ทำจับแทงมือข้างลำตัวขวาในกระบวนทำรำเข้าสาก_มลอบโดง..... 344

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
172	ท่าจับหลัง-สอดสูงในท่าเดินออกจากสากท่ารำ_มลบโดง..... 346
173	ท่าเดินเข้าสากในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 347
174	ท่าจับแกงมือข้างตัวซ้าย-นอกสากในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 349
175	ท่าจับแกงมือข้างตัวซ้าย-เข้าสากขาเดียวในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 350
176	ท่าจับแกงมือข้างตัวขวา-เข้าสาก 2 ขา ในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 351
177	ท่าจับแกงมือข้างตัวซ้าย-นอกสากขาเดียวในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 352
178	ท่าจับแกงมือข้างตัวขวา-นอกสากในกระบวนท่ารำเข้าสาก_จิ้งปี่..... 353
179	ท่าเดินในกระบวนท่าเดินออก..... 356
180	ท่านั่งในกระบวนท่าเดินออก..... 357
181	ท่าไหว้ครูหรือทวายนกยูงในกระบวนท่าเข้าสาก..... 358
182	ท่ากบาลโจลเรในกระบวนท่าเข้าสาก..... 359
183	ท่าจิ้งกวงโจลเร ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 360
184	ท่าแก๊งไดโจลเร (ข้างเดียว) ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 361
185	ท่าแก๊งไดโจลเร(2 ข้าง) ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 362
186	ท่าลูตอังกูยอันเร ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 363
187	ท่าลูตชวลอันเร ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 364
188	ท่าลูตกันลองอันเร ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 365
189	ท่าอังกูรยั้งเวล ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 366
190	ท่าเด็กคน้องอันเร ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 367
191	ท่าตีลังกา (ม้วนหน้า) ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 368
192	ท่าตีลังกา (สะพานโค้ง) ในกระบวนท่าเข้าสาก..... 369
193	ท่าเด็กปิ้งอินอันเรในกระบวนท่าเข้าสาก..... 370
194	ท่าจบในกระบวนท่ารำเข้าสาก..... 371

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาคผนวก ก	424
1. อาจารย์วิบูลย์ วัลยานนท์	428
2. อาจารย์แก่นจันทร์ นามวัฒน์	429
3. อาจารย์ผ่องศรี ทองหล่อ	433
4. อาจารย์ปลั่งศรี มูลศาสตร์	441
5. ครูพูน สามสี	446